

LOM-hört 39

Årgång 20, november 2013

Hemsida: www.projekt-lom.com

För Jan Schützer har naturfotograferingen handlat mycket om lommar och han menar själv att det utan tvekan de motiv han lägger ner mest tid på. Ju bättre man känner motiven desto större chanser till bra bilder blir det. Fotar aldrig under ruvningstid, de bästa bilderna får man när ungarna börjar bli större. Fotomotiven i övrigt är blommor, fåglar och landskap, i första hand från Värmland. Är medlem i Naturfotograferna/N sedan 20 år och säljer bilder genom IBL bildbyrå.

I detta nummer:

Ordföranden har ordet
Årets lominventeringar – sänd in dina rapporter
Ib Krag Petersen - LOM-pristagare 2013
Leif Carlsson - ny ledamot i styrelsen

"Den fula lomungen" - storlom adopterade
sångsvansunge
Ledigt uppdrag - fixa ett LOM-arrangemang
Vad gör storlommarna i Gölsjön?
Internationell workshop om lommar

Ordföranden har ordet:

2013 blev den 20:e inventeringssäsongen sedan Projekt LOM startades upp 1994, som ett gemensamt projekt av Svenska Naturskyddsföreningen och Sveriges Ornitologiska Förening. Även om verksamheten sedan flera år bedrivs i form av en självständig ideell förening finns banden med de två moderföreningarna kvar.

Över åren har mer än 450 personer medverkat med information om häckningar av storlom eller smålom under minst ett år, och under de senaste åren har antalet rapportörer knutna till föreningen varit ungefär 125 personer. Av dessa har ungefär 10 personer medverkat varje år sedan starten 1994, och ytterligare ett 30-tal har varit med varje år med ett eller två undantag. Ungefär en tredjedel av de rapportörer som har medverkat under de senaste åren är alltså "veteraner" som varit med sedan Projekt LOM:s första år. Fortfarande gäller att utan insatserna av denna kärntrupp hade vi knappast kunna få ihop ett tillräckligt stort material för bedömningar av de två lomarternas häckningsutfall.

Men vi kan också hälsa några nya rapportörer välkomna. Eftersom antalet smålomsrapporter för norra Sverige i flera år varit i lägsta laget för meningsfulla beräkningar av häckningsutfallet, kontaktades inför årets säsong ett antal personer som rapporterat om smålommar på tänkbara häckningsplatser på Artportalen/SVALAN med en fråga om man var intresserad och hade möjlighet att följa upp de smålomshäckningar som man noterat. Utfallet blev oväntat positivt, och ett stort TACK till er alla som besvarade önskemålet.

Därutöver har ganska många kontaktat och visat intresse för Projekt LOM under våren och sommaren. Det här numret skickas ut också till er - naturligtvis med en förhoppning att du upplever vår verksamhet både som intressant och som en värdefull del i det svenska fågelskyddsarbetet.

Nu är det dags att skicka in årets inventeringsrapporter, om du inte redan gjort det via e-post eller i pappersformat, eller meddelat att årets observationer finns inlagda på Artportalen/SVALAN. Liksom tidigare år - ett STORT TACK till er alla som besökt storlomssjöar och smålomstjärnar under våren och sommaren - "veteraner" såväl som nykomlingar, och vare sig du redan har rapporterat eller tillhör dem som kanske behöver just den här påminnelsen för att skicka in årets resultat. Utan er arbetsinsats hade vi inte kunnat göra de årliga sammanställningarna och bedömningarna av häckningsutfallet för två fågelarter där vi i Sverige har ett internationellt ansvar.

Årets stora LOM-evenemang var den internationella workshop som BirdLife Finland arrangerade en septemberhelg. Man hade lyckats att samla ihop en imponerande del av de personer och forskargrupper som arbetar med någon aspekt av lommarnas biologi, och de två dagarna var fullmatade med ny, intressant och inspirerande information. Mats och Peter berättar mer i ett referat.

På det nationella planet måste vi uppmärksamma den satsning som Föreningen Södermanlands Ornitologer har gjort under den gångna säsongen. Inför hotet av en storskalig utbyggnad av vindkraft i det sörmländska sjölandskapet har medlemmar engagerats i att följa storlommens uppträdande och häckningsresultat i flera sjöar, och även försökt sig på att få en bild av lommarnas förflyttningar mellan olika sjöar i området. Mycket tyder på att det finns intrikata kontakter mellan lommar i olika sjöar och att fågelskyddsarbetet för storlommen bör ske i ett mera storskaligt landskapsperspektiv än vad vi hittills har förstått.

Till sist tillönskar jag er alla en fin höst och vinter, och VÄLKOMNA åter våren 2014 och till vår 21:a inventeringssäsong.

Henrick Blank

Årets lominventeringar - sänd in dina rapporter!

Med höstnumret av LOM-Hört kommer också den årligen upprepade PÅMINNELSEN om att sända in resultaten från årets inventeringar, i stora drag en "klippa, klistra och uppdatera"-version från höstnumret förra året.

Totalt medverkade 126 personer med rapporter för 2012, och vid en avstämning den 1 oktober hade det kommit in uppgifter om årets häckningar från ungefär 80 rapportörer. Så vi väntar med intresse på rapporteringen från er som ännu inte hört av sig.

Vi skickar ju numera inte ut några nya inventeringsblanketter i vårutskicket - för att spara både på papper och på portokostnad. Blanketter och inventeringshandledning även finns på hemsidan, www.projekt-lom.com, men saknar du möjlighet att hämta hem blanketterna den vägen är du naturligtvis välkommen att kontakta Mats Eriksson (Tommeredsvägen 23, 437 92 Lindome; tel. 031-94 87 91 eller 070-609 94 33) för att få papperskopior hemskickade via posten.

Liksom tidigare skickas rapporterna till Mats Eriksson (Tommeredsvägen 23, 437 92 Lindome; eriksson.tommered@telia.com).

Om Du redan har skickat in årets rapporter, eller meddelat att dina rapporter nu finns inlagda på Artportalen/SVALAN, utan att ha fått en bekräftelse via e-post eller "postverkspost" – hör av Dig till Mats så att vi kan klara ut om din rapportering har kommit på avvägar, och att vi inte missar att notera Dig som medlem för 2014.

OBS mail: eriksson.tommered@telia.com

Ledigt uppdrag - fixa ett LOM-arrangemang

Det är till stor del samma grupp av entusiaster som hållit i rodet för Projekt LOM sedan det avknoppades från Sveriges Ornitologiska Förening och Svenska Naturskyddsföreningen som en fristående ideell förening 2001.

Arbetet har hela tiden varit fokuserat på de årliga inventeringarna av de två lomarternas häckningsutfall, och det har ju visat sig att den information som vi tillsammans har tagit fram kommit till nytta i skilda sammanhang.

Det är en del andra aktiviteter som inte hinns med, trots att vi av och till får förfrågningar och önskemål om detta.

Ärligen får vi frågor om att arrangera en LOM-weekend eller något liknande, där man kan träffas under trivsamma former, få ta del av en del ny information och kanske framför allt tillsammans besöka några häckningsmiljöer.

Inom styrelsen för Projekt LOM ser vi gärna detta som ett uppdrag till en ny styrelseledamot, eller till någon som vill arbeta utanför styrelsen med att praktiskt organisera och ansvara för ett arrangemang av den här typen - kanske först som ett försök för att sedan utvärdera det hela och fundera på om, var, när och hur det kan upprepas.

**Du som är intresserad, hör av dig till:
Uno Skog, uno.skog@spray.se,
tel. 023-100 48.**

Skicka gärna in bilder och texter från dina upplevelser av lom och andra synpunkter på verksamheten som du vill ha med i detta blad till LOM-hörts redaktör:

Kristina Eriksson mail: kristina.tommered@gmail.com.

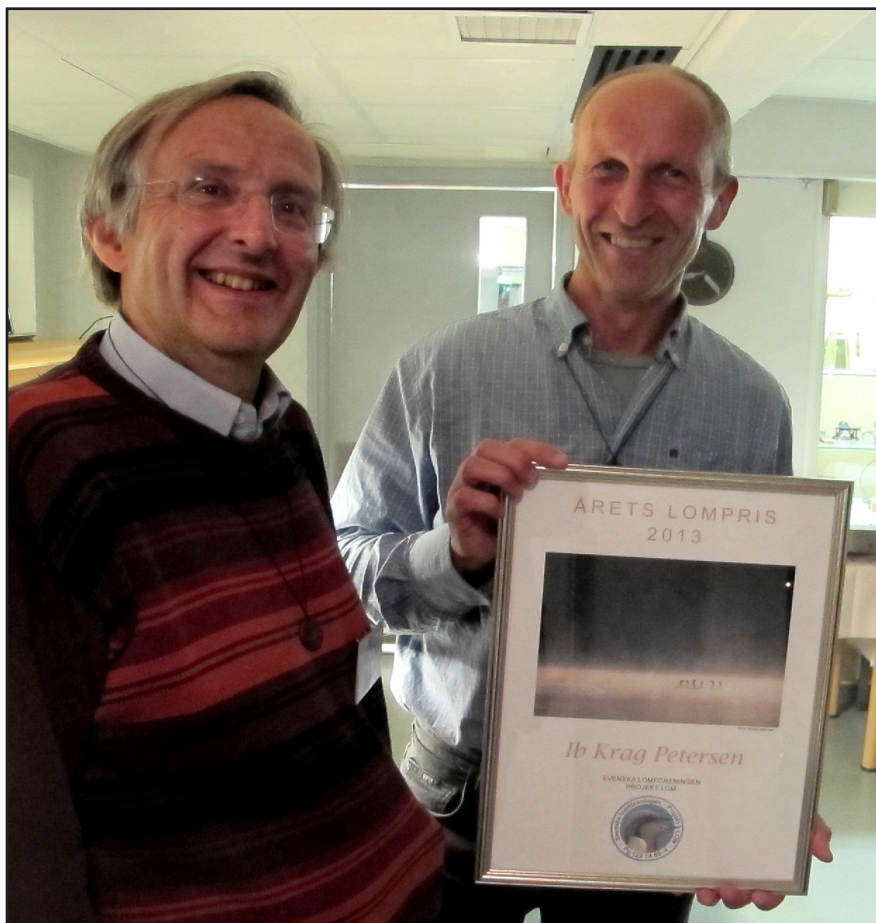
Bilderna skall sändas med som egen fil och vara högupplösta (2000 px längsta sida och 300 dpi räcker bra)

Deadline för nästa nummer: 15 februari 2014

Du som har flyttat eller bytt mailadress:

Meddela snarast Mats Eriksson om detta (mail se ovan). Annars kan du bli utan värdefull information

Ib Krag Petersen – LOM-pristagare 2013

Ib Krag Petersen visar upp 2013 års LOM-pris. Foto: Peter Lindberg

Inom Projekt LOM har vi fokuserat mycket på de två lomarternas häckning och vad de har för sig under det halvår, på ett ungefär, då de håller till i sötvattensmiljöer. Men under vinterhalvåret vistas huvuddelen av bestånden av både storlom och smålom i havsmiljöer, och vi vet ganska lite om hur förutsättningarna i övervintringsvattnen påverkar lommarnas överlevnad eller kondition.

Vi måste alltså rikta blickarna till havs, och några som gjort det är den forskargrupp som är knuten till Århus Universitet och som under Ib Krag Petersens ledning under flera år studerat förutsättningarna för smålommar och andra sjöfågelarter som övervintrar utefter de danska kusterna.

De vidsträckta men ganska grunda havsområdena, både utefter den västra kusten av Jylland och i de danska delarna av Östersjön, är attraktiva både för övervintrande fåglar och för havsbaserad vindkraft, och

genom de undersökningar som Ib och hans kollegor har utfört har vi fått en bättre kunskap, både om smålommens vinterekologi generellt och hur den påverkas av vindkraftsutbyggnaden. Och till skillnad från en del andra arter tycks smålommarna varaktigt undvika närområdet upptill ungefär några kilometer kring vindkraftverken.

Därutöver är Ib väl förtrogen med förutsättningarna på smålommens häckningsplatser, från fältarbete på bland annat Island och resor i Sverige (då han även rapporterat sina iakttagelser till Projekt LOM).

Årets LOM-pris delades ut den 21 september, i anslutning till den internationella workshop om lommar som BirdLife Finland anordnade på Tvärminne Zoologiska Station, ett 10-tal mil väster om Helsingfors.

Mats Eriksson

Leif Carlsson- ny ledamot i styrelsen

Det är med en stor glädje vi hälsar Leif Carlsson välkommen.

Leif tillhör veteranerna i Projekt LOM. Han har rapporterat om storlommar i flera sörmländska sjöar i stort sett varje år sedan starten 1994, liksom från andra håll under sina resor runtom i landet. Intresset för fåglar väcktes tidigt, 6-7-årsåldern, om inte ännu tidigare.

Fåglarna har i sin tur väckt ett bredare intresse för natur, inte minst för naturvård i skogar och sjöar och med särskilt intresse för olika samband i naturen. Sambandet mistel-dubbeltrast har särskilt lockat till sig Leifs intresse, mycket tack vare att Mälardalen är tämligen rik på mistel.

Andra specialintressen utöver lommar är göktyta, som Leif framgångsrikt stöttar genom att placera ut holkar i lämpliga miljöer. Var fjärde holk har bebotts av göktyta de senaste åren! Utöver Projekt LOM är Leif aktiv i flera olika grupperingar som Föreningen Södermanlands Ornitologer (FSO), Naturskyddsföreningen och Viltförvaltningsdelegationen i Södermanlands län.

Vad gäller storlommarna är Leif en av "upptäckarna" av Gölsjön i Södermanland. Här samlas under några sommarkvällar och nätter varje år flera 10-tals storlommar, ibland uppemot ett hundratal. Och det är en typ av ansamlingar av helt annat slag än de lomgrupper som vi ofta ser i lomsjöarna under sommaren (och som uppmärksammades i LOM-Hört nr 35, hösten 2010).

Mer om de spännande och gåtfulla stolomsträffarna i Gölsjön finns på annan plats i det här numret av LOM-Hört.

Henrick Blank

"Den fula lomungen" - storlom adopterade sångsvansunge

Veckan efter midsommar upptäckte Henrik Wahlberg i Lycksele en märkligt sammansatt storlomsfamilj, med en storlomsunge plus en sångsvansunge.

Och kanske lika märkligt var att sångsvansungen lät sig väl smaka av den fisk om fosterföräldrarna överlämnade - fisk kan ju tyckas vara en ganska märklig diet för en fågelart som främst livnär sig på växtföda.

Lomungen försvann efter någon vecka, konkurrensen om födan med det mer storvuxna fostersyskonet blev kanske för svår.

Man kan ju spekulera om sångsvanen av misstag lagt ett ägg i lomboet, och att lommen ruvat på svanägget trots att det särskiljer sig tydligt, både till storlek och till färg.

Och när ägget kläckt tycks lommarna ha tagit svanungen som en äkta lomunge, och svanungen blev präglad på sina fosterföräldrar; ungefär som "den fula ankungen" i H.C. Andersens klassiska saga.

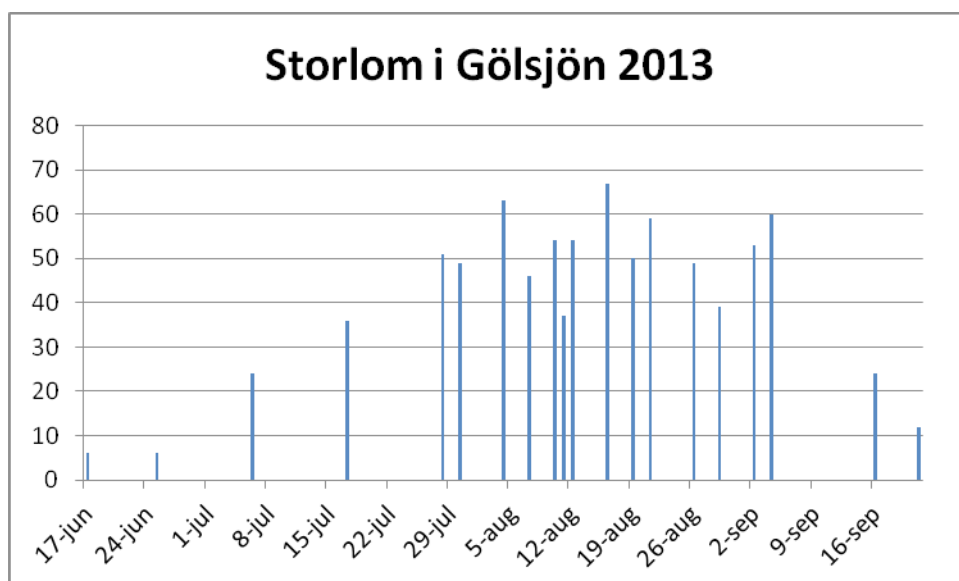
Sedan är det väl enbart en fråga om tycke och smak om en svan- eller lomunge är fulast (eller vackrast).

Storlommen med sångsvansungen - vid det här fototillfället hade storlomsungen försvunnit.

Foto Henrik Wahlberg

Vad gör storlommarna i Gölsjön?

Storlommens förekomst i Gölsjön 2013. Mönstret med ett ökande antal successivt under juli, toppnoteringar under augusti och successiv avflyttning under september, stämmer även för övriga år då sjön har hållits under bevakning. Flertalet räkningar är gjorda i samband med kvällsbesök. Antalen är inte exakta, bland annat beroende på att fåglar ofta anländer till eller lämnar sjön i dåligt ljus. Många anländer efter solnedgång eller flyger bort före soluppgång.

Under några år har Föreningen Södermanlands Ornitologer (FSO) uppmärksammat landskapets betydelse för storlommen, både i ett nationellt och europeiskt perspektiv - man kan utan överdrift påstå att storlommen är en sörmländsk ansvarsart.

Sjön Båven, med uppskattningsvis 70-80 häckande storlomspar, hyser ungefär 1 % av det svenska storlomsbeståndet.

Men i närheten av Båven ligger den betydligt mindre Gölsjön. Här samlas under eftersommaren ett stort antal storlommor under kvällstimarna och över natten, med maximala noteringar på mellan 90 och 100 storlommor i början-mitten av augusti. Gölsjön är en klarvattensjö, med en yta på ca 0,7 km². Sjön ligger i ett kulturlandskap med sjönära bebyggelse. Det saknas öar och andra goda häckningsmöjligheter och följaktligen också revirhävande storlom.

Men under tre månader, från slutet av juni till slutet av september, samlas storlommor från andra håll i varierande omfattning. Lommornas intresse för Gölsjön ökar ju längre tid det har gått efter häckningen och med toppnoteringarna under augusti; allteftersom eventuella ungars krav på omsorg avtar och de mindre attraktiva reviren överges.

Här är några anteckningar från ett ganska typiskt observationspass vid Gölsjön:

- Klockan är 04:00 den 23 augusti 2010. 1 timma och 29 minuter före soluppgång. Ser stjärnor och skymtar mörka "klumpar" på sjön som kan vara lommar?
- 04:15 de mörka "klumparna" rör sig inte, ligger stilla.
- Med soluppgången 1 timma bort går det att ana lom. Lommar som långsamt börjar glida omkring.
- Nu 45 minuter före soluppgången ropar och utför minst 50 storlommor ceremonier. En av fåglarna saknar sommardräkt. I cirkeldanserna deltar 2 till mer än 10 fåglar. Andra skenover spritt över sjön. Plötsligt, en ensam fågel i en sorts solodans. Den trampar vatten stående något framåtlutad med fäktande vingar. Ropar samtidigt "trampa hunden på svansen" lätet (t.h.p.s.l.). Eller kom ropet från någon annan fågel? Den faller men reser sig direkt. Håller på 20 till 30 sekunder. En demonstration eller en attack från en lom under ytan? Lommar i gruppen mitt på sjön springer, rusar, utmed vattenytan. De gör det utan att använda vingarna som storlommor gör till exempel då ungar utsätts för fara. Dyker, ibland med plask och med t.h.p.s.l. 27 andra lommar ägnar sig samtidigt åt en långsam utdragen "långdans".
- 30 minuter före soluppgång räknar jag och får det till strax över 60 storlommor. Samtidigt lyfter de första och flyger bort. Intensiva ceremonier. T.h.p.s.l. hörs ofta.
- 15 min före soluppgången fåglarna fortfarande

mycket ljudliga. Ca 50 lommar kvar på sjön.
Högintensiva ceremonier. Våldigt smala med hög framkropp. Snabba näbbdopp. 05:25 väldigt tyst. Lommarna vingar sig ofta.

- Soluppgång och 23 fåglar kvar på sjön. Skrik och dyk utan plask. Fåglarna ligger utsträckta på vattnet före dykmomentet. Annars smala, höga. Två grupper i ceremonierna. Några fåglar ligger solitärt och på behörigt avstånd från grupperna.

- 15 minuter efter soluppgång. 4–5 fåglar i öster ser ut att fiska? Ceremonierna dämpas. Fåglar lyfter, oftast en och en, men ibland ser det ut att ske parvis?

- 30 minuter efter soluppgång. 14 fåglar kvar. Några ägnar sig åt putsning. Någon flyger bort. Så plötsligt intensiv ceremoni. Fåglarna smala med högt liggande framkropp. Hot och utfall. Näbbhugg som pareras, den attackerade lommen duckar som en boxare.

- 45 minuter efter soluppgång simmar de 12 kvarvarande lommar i en utdragen grupp för att försvinna ut synhåll.

- 1 timma efter soluppgång har alla lommar lämnat Gölsjön. De sista lyfter 06:17 till 06:20. Flertalet verkar flyga bort i väst- till sydvästlig riktning? Tillhör lommar i det som verkar vara två huvudgrupper olika vattenområden?

Så kan en augustimorgon vid Gölsjön upplevas. Under hög- och sensommar samlas storlommarna från den

omgivande sjöplatån, natt efter natt.

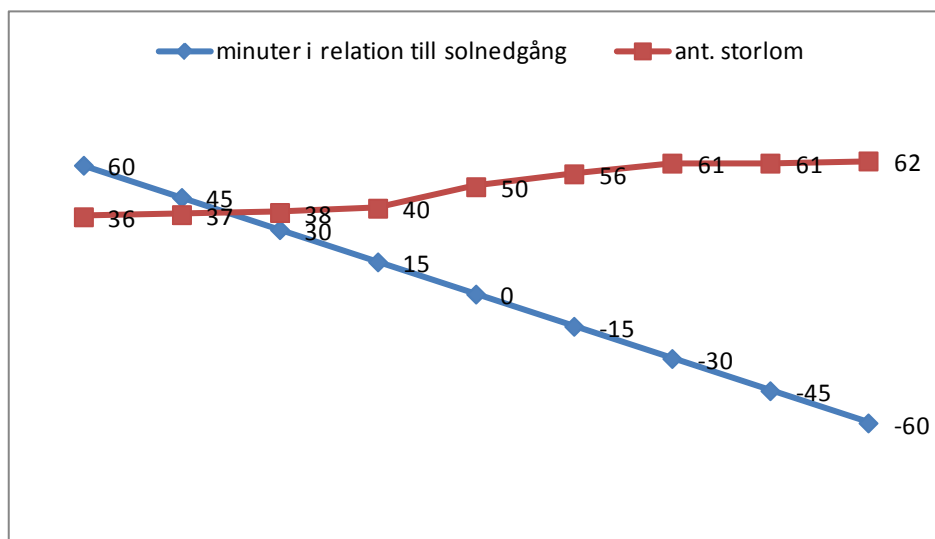
De här raderna ska ses som observationer utan någon annan tolkning än att lommar samlas här i mer eller mindre stort antal dygn efter dygn i ungefär tre månader om året. Det måste vara något för lommar betydelsefullt som sker just i Gölsjön, sjön är rimligtvis en viktig social samlingsplats och inte bara ett övernattningsställe.

Det har varit en strävan att sätta fåglarnas ankomst, bortflygning och andra beteenden i relation till solens upp- respektive nedgång. Ett typiskt exempel som visar hur lommar samlas ses i diagrammet, hämtat från 2011 den 6 augusti. Vid tillfället räknades 36 fåglar en timma före solnedgången, ca 20 storlommarna anlände från 15 minuter före till 30 minuter efter solnedgång.

Sjöarna på den Sörmländska sjöplatån, sjölandskapet, är av flera olika karaktärer. De olika sjöarna utnyttjas rimligen av storlommen på det för fåglarna mest ändamålsenliga sättet. Här är Gölsjön speciell.

Andra sjöar, som Dunkern, en klarvattensjö med mycket få bra häckmöjligheter, verkar också vara något av en allmänning där storlommen bland annat samlas för att fiska kollektivt.

Det finns omfattande planer på vindkraftsutbyggnad i landskapet strax norr om Gölsjön, så det är angeläget att fortsätta studierna av flygtider och flyghöjder.

Storlommarnas ankomst till Gölsjön i relation till solnedgången den 6 augusti 2011.

Leif Carlsson.

Tack till Lennart Eriksson för värdefulla synpunkter på manuset.

Internationell workshop om lommar

Utbyte av kunskaper och erfarenheter med kollegor och experter runt om i världen är en viktig del i strävan att föra fågelskyddsarbetet och forskningen framåt.

Seminarier, konferenser och publikationer av nya rön och kunskaper i olika tidskrifter har i många årtionden varit de viktigaste formerna för att förmedla och diskutera ny information och nya kunskaper. Och trots mängden av nya möjligheter till kontakter i sociala media av skilda slag under de senaste årtiondena är det personliga mötet fortfarande den oöverträffat bästa metoden.

I augusti 1999 arrangerade Projekt LOM ett internationellt möte om lommar, i maj 2007 följde man upp från norsk sida med ett möte i Vardö, och den 20-22 september arrangerade BirdLife Finland en "International Loon and Diver Workshop" på Tvärminne Zoologiska Station, vid Finska Viken ungefär 10 mil väster om Helsingfors.

Drygt 30 personer som på olika sätt arbetat med lommar hade mött upp. Utöver värdlandet Finland fanns medverkande från Norge, Danmark, Island, England, Tyskland, Nederländerna, Litauen, Ryssland och USA. Från svensk sida medverkade Peter Lindberg och Mats Eriksson.

Programmet bjöd på en stor bredd, och arrangörerna måste gratuleras för att kunnat locka företrädare för några av de just nu mest framstående forskargrupperna i USA och Europa. Här vill vi lyfta fram tre föredragningar som i positiv mening stack ut och som handlar om forskning och fältarbete som har förutsättningar att på ett avgörande förbättra och utvidga vår kunskap. Sammanfattningar och PowerPoint-filer från alla föredragen (med något undantag) kan hämtas hem från:

<http://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/gavia/workshop.shtml>.

Således bjöd sessionen på temat flyttning och övervintring på spännande nyheter. Under de senaste åren har man i olika projekt testat radiosändare såväl som dataloggar, med syftet att kunna följa fåglarna på individbasis för att bättre kunna förstå var de håller till under de olika årstiderna. Hittills har vi ju i mycket fokuserat på det sommarhalvår då lommar vistas i sina häckningsmiljöer, men under andra halva av året befinner de sig på flyttning eller övervintring i havsmiljöer. Vidare, den traditionella ringmärkningen ger oss hintar om övervintringsområden och flyttvägar i stort men för arter som både är svårångade och där återfyndsfrekvensen är låg kan det ta flera årtionden innan man får en kunskap som är användbar i t.ex. den storskaliga och internationella naturvårdsplaneringen.

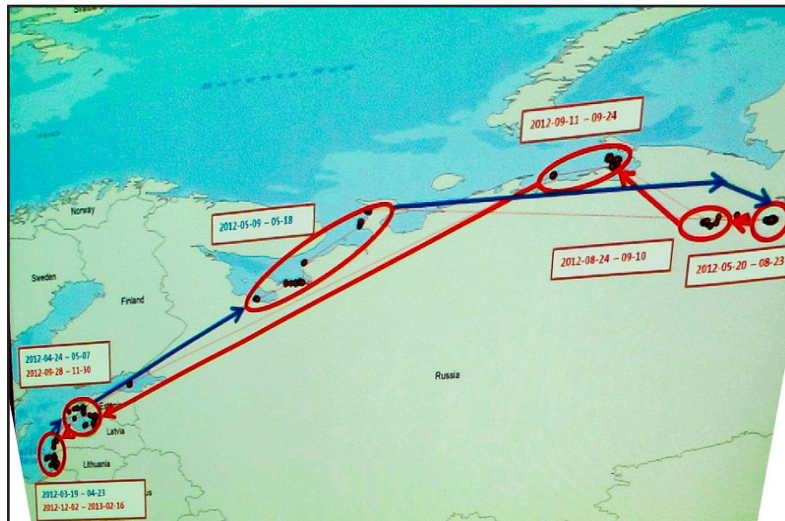
Även om arbetet bara har påbörjats finns det redan en del erfarenheter. Liksom för många andra fågelarter som man har följt på individbasis har det visat sig att flyttningen mellan häcknings- och övervintringsområden inte alltid är en rak flygning från en punkt till en annan, och att fåglarna ibland kan ströva omkring över ganska stora områden. Och kännedom om var de håller till, och lokaliseringen av viktiga knutpunkter, är viktig i fågelskyddsarbetet.

Ett av workshopens mest spännande föredrag stod det litauiska forskarlag för som representerades av Ramunas Žydelis. Inom ramen för ett LIFE-projekt om marina arter och naturtyper i de litauiska kustvattnen har man bland annat fokuserat på de stora numerärer av smålom som övervintrar här. Nio smålommar fångades in nattetid och förseddes med radiosändare som opererats in under huden, en teknik som utprovats för bland annat svartnäbbad islom i Nordamerika. Men fick mycket intressant information från sex av fåglarna. Man kunde bland annat visa att de rörde sig över ganska stora områden under vintern, och att vårflyttningen gick snabbt med några korta stopp till områden kring Karahavet vid den sibiriska ishavs-kusten. Man kunde också följa fåglarnas lokala och regionala förflyttningar under häckningen. Det här projektet har gjort ett pionjärarbete, och praktiskt testat en metod som lovar mycket inför framtiden.

Från värdlandet redovisade Pertti Koskimies och Kalevi Eklöf bland annat värdefulla och tankeväckande erfarenheter av häckningsflottar. Flottar har visat sig vara framgångsrika när det gäller att förbättra häckningsutfallet i områden med hög predation, men det förutsätter också en noggrann utplacering (inte för synligt m.m.) och framför allt att man måste ägna dem tillsyn och skötsel. Flottar övervuxna med gräs och buskar kan göra mer skada än nytta. Det är sämre att lägga ut flottar som lämnas utan eller med bara begränsad tillsyn, än att inte lägga ut några alls.

Under senare år har vi alltmer förstått att det finns många intrikata relationer mellan lommar som häckar i olika sjöar. Många av oss som har vistats mycket i marker med storlommar eller smålommar har med tiden förstått att fåglarna i en sjö eller tjärn har väldigt bra koll på grannarna i kringliggande vatten. Och vi har både fascinerats och insett att de grupper av storlommar man ofta ser under hög- och eftersommaren är uttryck för ganska komplexa mellanhavanden mellan fåglarna.

Jay Mager tog oss ett steg längre genom att ställa frågan om varför det är viktigt att lära sig mer om lommusiken. Med utgångspunkt från undersökningar av svartnäbbad islom förklarade han att det finns en stor

Ett av flera exempel på hur man kunde följa en smålom från övervintringsområdet till häckningsplatsen, och åter. Från Ramunas Žydėlis' presentation

variation i detaljerna i lommarnas läten, både mellan olika individer av samma art och att samma individ kan ändra karaktären av ett läte beroende på bland annat sin sociala status. Genom att statistiskt utvärdera detaljvariationer i vissa läten hos olika individer kan man få värdefull och intressant information om de enskilda lommarna och hur de hanterar olika situationer. Det vore onekligen intressant att med en liknande ansats närmare studera relationerna mellan storlommarna eller smålommarna i vår del av världen.

Workshopen gav alla lomintresserade en bra överblick av vad naturvårdsarbete och forskning om lommarna handlar om just nu. Kanske är de nya möjligheterna att få både snabbare och mer detaljerad information om flyttningvägar och övervintringsområden de mest

lockande. Det har sagts förr att i de nordiska länderna har vi ett internationellt ansvar för bland annat storlommen, men vår kunskap om var storlommarna håller till under vinterhalvåret är fortfarande fragmentarisk och bygger på återfyndsdata som ligger flera årtionden tillbaka i tiden.

En spännande tanke är att fånga in ett antal storlommar i sina häckningsvatten under sensommaren för att förse dem med samma typ av inopererade sändare som i det litauiska smålomsprojektet. Och i det lokala fågelskyddsarbetet bör vi nog lära oss mer av finnarnas erfarenheter innan man satsar på att sätta ut häckningsflottar i större omfattning.

Mats Eriksson och Peter Lindberg

Foto: Peter Lindberg/N

LOM-Föreningens styrelse

- Henrick Blank (ordf.), Klerebo Bergsäter 2, 564 91 Bankeryd; 070-304 10 11, henrick.blank@webaid.se
- Uno Skog (sekr.), Stilvägen 34, 791 44 Falun, tel. 023-100 48, uno.skog@spray.se
- Karen Lund (kassör), Oxtorgsgatan 12 D, 575 38 Eksjö; tel. 0381-140 11
- Owe Arnoldsson, Arnåsholm, 330 26 Burseryd; tel. 0371-521 00, 0485-441 15, owe_arn@hotmail.com
- Leif Carlsson, Ekgatan 34 G, 632 23 Eskilstuna; tel. 016-51 41 81, 070-522 62 95, mihack@comhem.se
- Mats Eriksson, Tommeredsvägen 23, 437 92 Lindome; tel. 031-94 87 91, 070-609 94 33, eriksson.tommered@telia.com
- Peter Lindberg, Zoologiska inst., Box 463, 405 30 Göteborg; tel. 031-773 36 42, 070-209 23 15, peter.lindberg@bioenv.gu.se
- Jenny Pleym, Tyvik 1, 511 74 Skephult; 033-35 30 13, jenny.pleym@boras.se